

Biologisk mangfold
Evenes lufthavn
Evenes kommune, Nordland
Skånland kommune, Troms

BM-rapport nr 7-2010

Dato: 01.04.2011

Tittel: BM-rapport nr. 7 (2010). Biologisk mangfold på Evenes lufthavn, Evenes kommune, Nordland og Skånland kommune, Troms.	Emneord: Biologisk mangfold Naturtyper, vilt, rødlistearter Forvaltning Evenes lufthavn, Evenes
Prosjektansvarlig: Rune Solvang (Asplan Viak) Prosjektmedarbeider: Geir Gaarder (Miljøfaglig Utredning)	Dato: 14.januar.2011
Oppdragsgiver: AVINOR	Oppdragsreferanse AVINOR: Ingunn Saloranta (prosjektleder)
Referanse: Gaarder, G. 2010. Biologisk mangfold på Evenes lufthavn, Evenes kommune, Nordland og Skånland kommune, Troms. Avinor BM-rapport nr. 7-2010. 33s.	
Sammendrag: Biologisk mangfold på Evenes lufthavn, Evenes og Skånland kommuner er kartlagt i 2010. Dette er en del av Avinors kartlegging av biologisk mangfold på alle større sivile lufthavner i Norge. Arbeidet ble startet opp i 2008. Kartleggingen bygger på metodikk i håndbøker fra Direktoratet for naturforvaltning og kravspesifikasjon for slik kartlegging på Forsvarets eiendommer. Viktige områder på og rundt Evenes lufthavn er tidligere kartlagt i forbindelse med Forsvarsbygg sine undersøkelser av de militære lufthavnene (Gaarder & Mikkelsen 2004). Undersøkelsene for Avinor begrenser seg for Evenes sin del i praksis til selve rullebane-området og arealer i nordkant av lufthavnen (hovedsakelig i Skånland kommune). Her ble det kartlagt fire nye naturtypelokaliteter i 2010, dvs. spesielt viktige områder for biologisk mangfold. Alle lokaliteter ligger i sin helhet innenfor Evenes lufthavn. Det er to rikmyrer, som er vurdert som lokalt viktig (C) og viktig (B), et skogsmiljø av verdi viktig (B) og en kalksjø/erstatningsbiotop av verdi viktig (B). Tre rødlistearter, derav en sårbar lavart (VU) og to kransalger med status sårbar (VU) og nær truet (NT), ble påvist innenfor naturtypelokalitetene. De registrerte miljøene og artene er i første rekke ”kultursky”, dvs. de foretrekker miljøer med liten grad av menneskelig påvirkning. Kalksjøen med kransalger er en dam i et steinbrudd skapt av mennesker, der en viss grad av skjøtsel vil være positivt og på sikt også nødvendig for å bevare naturverdiene. Mer tradisjonelle kulturbetingede miljøer, som naturbeitemarker og slåtteenger, ble ikke funnet i tilstrekkelig velutviklet grad til å bli kategorisert som verdifulle naturtypelokaliteter. Sammen med tidligere undersøkelser i dette området, bl.a. gjennomført av Forsvarsbygg, er de nye undersøkelsene i 2010 med på å underbygge at Evenes lufthavn er plassert sentralt innenfor et av de biologisk sett mest verdifulle landskapene i Nord-Norge. Det er spesielt store naturverdier knyttet til ferskvann og våtmark i dette landskapet. Slike miljøer er særlig truet av forurensning og fysiske inngrep, noe som også kan gjelde lokalitetene ved Evenes lufthavn. Det er foreslått forvaltningsråd for naturtypelokalitetene. Forvaltningsrådene bør etterleves for å ivareta biologisk mangfold på de verdifulle lokalitetene. De viktigste rådene er å unngå nedbygging av alle former for tekniske installasjoner innenfor lokalitetene i den grad det er mulig.	

Forsidebilde: Sørliche deler av Langvatnet, på nordøstsiden av lufthavna.. Foto: Geir Gaarder.

INNHOOLD

1	INNLEDNING	3
1.1	BEVARING AV BIOLOGISK MANGFOLD OG TRUSLER	3
1.2	REGJERINGENS POLITIKK FOR BIOLOGISK MANGFOLD	4
1.3	OM AVINOR	4
1.4	AVINORS ARBEID MED BEVARING AV BIOLOGISK MANGFOLD	4
2	METODE	6
2.1	DATAINNSAMLING	6
2.2	DOKUMENTASJON	6
2.3	NATURTYPELOKALITETER.....	7
2.4	VILTOMRÅDER	7
2.5	RØDLISTEARTER	7
2.6	FREMMEDE ARTER	8
2.7	AKTIVITETER SOM PÅVIRKER DET BIOLOGISKE MANGFOLDET	9
2.8	FØRVALTNINGSRÅD	9
2.9	KART OG DATABASE	9
3	NATURFORHOLD.....	10
3.1	EVENES LUFTHAVN, EVENES.....	10
3.2	EKSISTERENDE DOKUMENTASJON OM BIOLOGISK MANGFOLD	11
3.3	BERGGRUNN OG LØSMASSER	12
3.4	GENERELLE NATURFORHOLD	15
3.5	SKJØTSEL	15
3.6	VEGETASJON OG FLORA	15
3.7	FUGL.....	17
3.8	FERSKVANNSORGANISMER	18
3.9	NATURTYPELOKALITETER.....	19
3.9.1	<i>Evenes lufthavn - tjern</i>	19
3.9.2	<i>Langvatnet vest</i>	21
3.9.3	<i>Røstelva sør I</i>	23
3.9.4	<i>Røstelva sør II</i>	25
3.10	VILTOMRÅDER	27
3.11	RØDLISTEARTER	27
3.12	FREMMEDE ARTER	28
3.13	FØRVALTNING.....	28
4	KILDER.....	29

1 INNLEDNING

Avinor har fra 2008 igangsatt kartlegging av biologisk mangfold på sivile lufthavner i Norge etter at Forsvarsbygg har kartlagt biologisk mangfold på militære lufthavner. Forsvarsbygg sine kartlegginger viste at mange lufthavner har store naturverdier. I alt 46 sivile lufthavner skal etter planen kartlegges i perioden 2009-2014, hvorav Evenes lufthavn er en av dem. Kartleggingen gjennomføres etter standard nasjonale metodikk for kartlegging av biologisk mangfold fra Direktoratet for naturforvaltning, se metodekapittel i vedlegg.

Flere av lufthavnene har tidligere fått dokumentert store naturverdier innenfor lufthavnen eller i nærområdet. Andre igjen har potensial for interessante naturverdier som hittil er ukjente, men det er også flere lufthavner som trolig har liten naturverdi. Mange lufthavner ligger ved elvedeltaer, elvekanter, strandflater eller lignende flate områder som fra naturens side i mange tilfeller er biologisk rike områder, men som også er lette å bygge ut. Mange lufthavner deler allerede grenser med naturvernområder, spesielt vernende våtmarker. En rekke truede arter er samtidig registrert. Generelt har mange lufthavner viktige ”åpenmarkshabitater” som er leveområder for mange arter, inklusive truede arter. Ugjødslende/lite gjødslende enger (slåttemarker, folkelig omtalt som blomsterenger) finnes ved flere rullebaner og er betinget av den skjøtsel som har vært drevet på lufthavnene. Spesielt de eldre lufthavnene har viktige naturverdier knyttet til ugjødslende/lite gjødslende sidearealer. Her har stedegne masser med frøbunker i jorda lagt forholdene til rette for artsrike blomsterenger som vedlikeholdes ved den skjøtsel som gjennomføres i dag. Slike ugjødslende slåttemarker/beitemarker var tidligere vanlig i jordbrukslandskapet men gjengroing på den ene siden og gjødsling på den andre siden har redusert arealer og naturverdier knyttet til disse naturtypene i stort omfang de siste 10-årene. Lufthavnene utgjør dermed viktige erstatningsbiotoper for slike naturtyper. Både truede og sjeldne karplanter, markboende sopper og ulike insektgrupper som sommerfugler, biller og veps samt fuglearter er knyttet til slike ugjødslende åpenmarksarealer.

1.1 Bevaring av biologisk mangfold og trusler

Bevaring av naturmiljø, spesielt i forhold til truede naturtyper og truede arter er en stor utfordring. Den viktigste årsaken til tap av biologisk mangfold i Norge er at artenes leveområder nedbygges eller forandres sterkt ved endret arealbruk. De viktigste negative påvirkningsfaktorene er direkte nedbygging, intensiv skogsdrift, drenering, grøfting og gjenfylling av våtmark, myr og andre fuktige områder og intensiv landbruksdrift ved gjødsling på den ene siden og gjengroing av viktige kulturmarkstyper på den andre siden. Spredning av fremmede arter og klimaendringer er andre alvorlige påvirkningsfaktorer som i økende grad påvirker det biologiske mangfoldet negativt i tillegg til de nevnte negative påvirkningsfaktorer. Mange av disse påvirkningsfaktorene gjør seg gjeldende ved utbygging, drift og vedlikehold av lufthavner. Det er derfor viktig at lufthavnene kjenner til naturverdier på sine eiendommer slik at man på best mulig måte kan ivareta naturverdiene.

1.2 Regjeringens politikk for biologisk mangfold

Regjeringen har en målsetning om at Norge og sektormyndighetene skal forvalte naturen slik at arter som finnes naturlig skal sikres i levedyktige bestander og at variasjonen av naturtyper og landskap opprettholdes. Norge har som mål at tapet av biologisk mangfold skal stanses innen 2010. Stortingsmelding nr. 42 (2000-2001) "Biologisk mangfold - Sektoransvar og samordning" gir retningslinjer for hvordan sektorene, inklusive Avinor, skal ivareta hensynet til biologisk mangfold på de eiendommene Avinor forvalter. Regjeringen har underskrevet en rekke internasjonale avtaler som forplikter Norge til å ivareta biologisk mangfold; hvor (1) Riokonvensjonen av 1992 – konvensjonen om biologisk mangfold; (2) Bonnkonvensjonen av 1983 for beskyttelse av trekkende arter og (3) Bernkonvensjonen av 1979 for beskyttelse av truede arter er de viktigste. Naturmangfoldloven ble vedtatt 1.7.2009 og denne loven vil i større grad gi et juridisk vern til truede arter og naturtyper. Blant annet inneholder loven et generelt krav om aktsomhet for å unngå skade på naturmangfoldet (§ 6) og krav om at beslutninger som berører naturmangfoldet skal bygge på vitenskapelig kunnskap (§ 8).

1.3 Om Avinor

Avinor ble opprettet som aksjeselskap, heleid av staten, 1. januar 2003. Eierskapet forvaltes av Samferdselsdepartementet. Avinor har ansvaret for å planlegge, videreutvikle og drive et samlet lufthavnett i Norge. Avinor driver 46 lufthavner i Norge, derav 12 i samarbeid med Forsvaret. Virksomheten omfatter også kontrolltårn, kontrollsentraler og teknisk infrastruktur for flynavigasjon. Sikkerhet har høyeste prioritet for Avinor. Avinor er ansvarlig for å opprettholde riktig sikkerhetsnivå på alle lufthavner. Selskapet er selvfinansierende.

1.4 Avinors arbeid med bevaring av biologisk mangfold

Avinor har som målsetning å redusere miljøbelastningen av sin virksomhet. Avinors styringssystem bygger på forskriftskrav og kvalitetsstandard ISO 9001. Hovedfokus har vært å begrense miljøskadelige utslipp til vann og grunn og å redusere flystøy. Virksomhet på lufthavnene som kan påvirke ytre miljø er spesielt flyavising, baneavising, sprøyting, lagring og håndtering av kjemikalier, håndtering av forurenset avløpsvann, flystøy og forurensning ved brannøvelser. Avinor arbeider også med opprydding og overvåking av forurenset grunn. Biologisk mangfold har ikke vært et prioritert innsatsområde inntil 2008. I forhold til biologisk mangfold er nye aktiviteter som kan påvirke biologisk mangfold knyttet til nedbygging av areal, gjødsling og avskyting av fugl.

Avinor og samferdselsetatene er omfattet av Nasjonal Transportplan 2010-2019 hvor Samferdselsdepartementet har fastlagt følgende etappemål for biologisk mangfold: "Unngå inngrep i viktige naturområder og ivareta økologiske funksjoner". For å kunne forvalte og ivareta viktige områder for biologisk mangfold er det helt nødvendig å kartlegge hvor de viktige områdene finnes. Blant flere forslag til egen måloppnåelse for transportetatene er følgende spesielt relevant for Avinor:

- Redusere antall konflikter mellom det eksisterende transportnett og biologisk mangfold.
- Ivareta viktige økologiske funksjoner både ved bygging av ny og ved utvikling, drift og vedlikehold av eksisterende infrastruktur
- Stanse tapet av biologisk mangfold gjennom vektlegging og oppfølging av de over nevnte hensyn gjennom alle planfaser, byggefasen og ved drift og vedlikehold av transportnett.
- De største utfordringene når det gjelder transportetatenes påvirkning på naturmiljøet og det biologiske mangfoldet vil være tap og / eller forringelse av leveområder eller funksjonsområder for planter og dyr.

Avinor ønsker derfor å kartlegge biologisk mangfold ved sine lufthavner for å avklare status for egen virksomhet samt tiltak for å ivareta de nevnte målene.

Figur 1. Sørlige deler av Langvatnet, på nordøstsiden av lufthavnen. Fuglelivet her er rikt og vannet har samtidig et stort mangfold av vannplanter, inkludert flere sjeldne og dels truede arter. Området er derfor vernet som naturreservat. Foto: Geir Gaarder.

2 METODE

Formålet med kartleggingen er å identifisere spesielt viktige områder for biologisk mangfold innenfor lufthavnen. Det har ikke vært en målsetning å få en total karplanteliste for området. Kartlegging av karplanter innenfor naturtypelokalitetene har hatt høyeste prioritet.

2.1 Datainnsamling

Det er utarbeidet en kravspesifikasjon som beskriver kartleggingsmetodikk for kartlegging av biologisk mangfold i Forsvarets områder (Forsvarsbygg 2003). Denne kartleggingsmetodikken er også benyttet ved kartleggingene av sivile lufthavner for Avinor. Kravspesifikasjonen gir føringer for rapport, kartproduksjon, lagring av digitale data og utforming av forvaltningsråd. I de etterfølgende kapitler følger en kort beskrivelse av metode for datainnsamling, dokumentasjon og verdisetting.

Kartleggingen bygger på metodikk i følgende håndbøker fra Direktoratet for naturforvaltning (DN):

- "Viltkartlegging" DN-håndbok 11-1996, revidert internettversjon 2006 med oppdaterte vekttabeller (DN 2006)
- "Kartlegging av naturtyper" DN-håndbok 13. 2. utgave 2007 (DN 2007)
- "Kartlegging av ferskvannslokaliteter" DN-håndbok 15-2000, revidert internettversjon 2003 (DN 2003)

Videre er "Norsk rødliste for arter 2010 (Kålås m. fl. 2010), rapporten "Truete vegetasjonstyper i Norge" (Fremstad & Moen 2001) og Naturtyper i Norge (Halvorsen m.fl. 2009) viktige støttereferanser ved verdisetting.

Dokumentasjon av biologisk mangfold har hovedsakelig foregått ved

- kontakt med Fylkesmannens miljøvernnavdeling, kommunen(e), fagfolk og enkeltpersoner med naturfaglig kunnskap om området
- feltarbeid. Under feltarbeidet er det brukt GPS for å kartfeste lokaliteter og forekomster. Feltarbeid er utført av Geir Gaarder, Miljøfaglig Utredning, 13.09.2010.
- sjekk av Artskart; www.artsdatabanken.no

2.2 Dokumentasjon

Registreringsdelen skal være en rent faglig, verdinøytral og faktaorientert beskrivelse av naturmiljøet basert på de ulike håndbøkene fra DN (se kapittel 4.1). Under feltarbeidet ble det fokusert på naturtyper, ferskvannsmiljøer og viltområder etter DN-håndbøkene, samt forekomst av rødlistearter, forekomst av signalarter på verdifulle naturtyper/viltområder og arter som i seg selv er sjeldne og interessante (jfr. DN 2000, DN 2003, DN 2007, Kålås m.fl. 2010).

2.3 Naturtypelokaliteter

DN-håndbok 13-1999 "Kartlegging av naturtyper" (DN 2007) beskriver metodikken ved kartlegging av viktige naturtyper for biologisk mangfold. Denne håndboken fokuserer på naturtyper som er spesielt viktige for det biologiske mangfoldet, dvs. at "hverdagsnaturen" ikke kartfestes. Totalt 56 naturtyper er beskrevet i håndboka innenfor hovednaturtypene myr, rasmark/berg/kantkratt, fjell, kulturlandskap, ferskvann/våtmark, skog og havstrand/kyst. Rapporten "Truete vegetasjonstyper i Norge" (Fremstad & Moen 2001) er brukt som støtte-kriterium ved vurdering av et områdes verdi. Lokalitetene verdisettes etter følgende skala:

A = svært viktig

B = viktig

C = lokalt viktig

Viktige kriterier er

- Størrelse og velutviklethet. Verdien øker med størrelsen på arealet.
- Grad av tekniske inngrep (grad av urørthet)
- Forekomst av rødlistearter
- Kontinuitetspreg (stabil tilstand/stabil påvirkningsgrad over lang tid)
- Sjeldne utforminger (nasjonalt og regionalt)

2.4 Viltområder

DN-håndbok 11 "Viltkartlegging" (DN 2006) beskriver metodikk for viltkartleggingen. Viltkartleggingen er en kartlegging av viktige leveområder for viltarter; dvs. for fugl, pattedyr, krypdyr og amfibier, spesielt med fokus på rødlistearter. Viktige funksjonsområder som for eksempel hekke-/yngleområder, nærings- og rasteområder, reirlokalteter, spillplasser etc. registreres, beskrives og verdisettes. Viltområder verdisettes som naturtypelokaliteter med A, B og C-områder, selv om viltkartleggingshåndboken pr i dag ikke opererer med C-verdier. Som grunnlag for verdisetting av spesielt viktige viltområder brukes fylkesvise retningslinjer for viltkartlegging i Nordland som retningsgivende (Fylkesmannen i Nordland 2007).

2.5 Rødlistearter

En rødliste er en liste over plante- og dyrearter som er utsatt for betydelig reduksjon i antall eller utbredelse på grunn av menneskelig påvirkning og arter som i verste fall er truet av utryddelse nasjonalt (Kålås m. fl. 2010). Rødlista er utarbeidet etter Den internasjonale naturvernorganisasjonen (IUCN) sine retningslinjer for rødlisting, hvor arter klassifiseres til kategorier basert på en vurdert risiko for utdøing. Norsk rødliste for arter er i hovedsak en prognose for arters risiko for å dø ut fra Norge. Artene på rødlista er i ulik grad truet, se rødlistekategoriene i tabell 5-1. Kriteriesettene (A-E) er nærmere omtalt i Kålås m. fl. (2010). Rødlistearter nevnes i rapporten med rødlistekategori etter navnet.

Tabell 1. Røddlistekategorier i "Norsk Røddliste 2010" (Kålås m. fl. 2010).

Røddlistekategorier		Definisjon
EX	Utdødd	En art er <i>utdødd</i> når det er svært liten tvil om at arten er globalt utdødd.
EW	Utdødd i vill tilstand	Arter som ikke lenger finnes frittlevende, men der det fortsatt finnes individ i dyrehager, botaniske hager og lignende.
RE	Regionalt utdødd	En art er <i>regionalt utdødd</i> når det er svært liten tvil om at arten er utdødd fra aktuell region (her Norge). For at arten skal inkluderes må den ha vært etablert reproduserende i Norge etter år 1800.
CR	Kritisk truet	En art er <i>kritisk truet</i> når best tilgjengelig informasjon indikerer at ett av kriteriene A-E for kritisk truet er oppfylt. Arten har da ekstremt høy risiko for utdøing.
EN	Sterkt truet	En art er <i>sterkt truet</i> når best tilgjengelig informasjon indikerer at ett av kriteriene A-E for sterkt truet er oppfylt. Arten har da svært høy risiko for utdøing.
VU	Sårbar	En art er <i>sårbar</i> når best tilgjengelig informasjon indikerer at ett av kriteriene A-E for sårbar er oppfylt. Arten har da høy risiko for utdøing.
NT	Nær truet	En art er <i>nær truet</i> når den ikke tilfredsstillende noen av kriteriene for CR, EN eller VU, men er nære ved å tilfredsstillende noen av disse kriteriene nå, eller i nær framtid.
DD	Datamangel	En art settes til kategori <i>datamangel</i> når usikkerhet om artens korrekte kategoriplassering er svært stor, og klart inkluderer hele spekteret av mulige kategorier fra og med CR til og med LC.

2.6 Fremmede arter

Norsk svarteliste 2007 er den første offisielle oversikten over økologiske risikovurderinger for et utvalg av fremmede arter som er påvist i Norge (Gederaas m. fl. 2007). Med økologisk risiko menes om arten kan ha negative effekter på økosystemer, stedegne arter, genotyper eller kan være vektor for andre arter (parasitter, sykdommer) som kan være skadelig for stedegent biologisk mangfold. Et felles kriteriesett har blitt utviklet for å standardisere vurderingene av økologiske effekter på tvers av artsgruppene. I den første versjonen av risikovurderinger av fremmede arter i Norge er artene delt inn i tre kategorier. Totalt 93 arter er vurdert til kategorien høy risiko.

- Høy risiko – Arter som har negative effekter på stedegent biologisk mangfold.
- Lav risiko – Arter som med stor sannsynlighet har ingen eller ingen vesentlig negativ effekt på stedegent biologisk mangfold
- Ukjent risiko – Arter der kunnskapen ikke er tilstrekkelig til å vurdere om de har negative effekter på stedegent biologisk mangfold

2.7 Aktiviteter som påvirker det biologiske mangfoldet

En lang rekke aktiviteter kan påvirke det biologiske mangfoldet negativt. For de verdiklassifiserte områdene er det vurdert hvilke aktiviteter som kan være negative for det biologiske mangfoldet på lokaliteten. Ved vurderinger av negative påvirkningsfaktorer har vi tatt utgangspunkt i NINA-rapport 1996 "Habitatklassifisering og trusselvurderinger av rødlistearter" (Ødegaard m.fl. 1996). Videre har vi også vurdert relevante påvirkningsfaktorer som er listet opp i kravspesifikasjonen fra Forsvarsbygg for militære eiendommer (Forsvarsbygg 2003).

2.8 Forvaltningsråd

Forvaltningsråd er foreslått for å sikre lokalitetene mot skadelig påvirkning eller minimere eventuell negativ påvirkning og slik opprettholde det biologiske mangfoldet på lokaliteten sikt. Forvaltningsrådene er råd i forhold til hvordan man skal ivareta naturverdiene på lokaliteten. Det er ikke pålegg i form av lovparagrafer eller forskrifter. Forvaltningsrådene er av den grunn presentert som "bør-råd" og ikke "skal eller må-råd". Forvaltningsrådene er presentert for hver lokalitet. Forvaltningsråd for de verdiklassifiserte områdene er lagt inn i naturdatabasen Natur 2000.

2.9 Kart og database

Alle registreringer av naturtypelokaliteter, viltområder og interessante artsobservasjoner er lagt inn i databasen Natur2000 (NINA naturdata as 2005). Kartene finnes i målestokk 1:15 000 (vedlegg til rapporten). I forhold til tidligere arbeid for Forsvarsbygg er det gjort en forenkling i kartproduksjonen ved at naturtypelokaliteter og viltområder er presentert på samme kart. Det er dermed ikke behov for et sammenveid kart for disse temaene.

3 NATURFORHOLD

3.1 Evenes lufthavn, Evenes

Evenes lufthavn ligger på grensa mellom Evenes kommune i Nordland og Skånland kommune i Troms og er en av Avinors regionale lufthavner i Norge. Evenes lufthavn var en av fire kortbanelufthavner på Helgelandskysten som ble åpnet i 1968. Lufthavnen har en asfaltert rullebane som har blitt forlenget i to omganger, sist i 1999 til 1200 meter. Operatør på lufthavnen er Widerøe, som pr i dag har ti daglige avganger til bl.a. Oslo, Trondheim og flere regionale lufthavner. Også Bergen Air Transport og Heli-Trans AS har for tiden enkelte avganger fra lufthavnen.

Figur 2. Evenes lufthavn Evenes. Kilde: Avinor.

Figur 3. Evenes lufthavn, Evenes (Nordland) og Skånland (Troms) kommuner.

3.2 Eksisterende dokumentasjon om biologisk mangfold

Det ble gjennomført naturtypekartlegging i Evenes kommune i 2008 av firmaet Miljøfaglig Utredning AS (Larsen & Gaarder 2009) og naturtype- og viltkartlegging i Skånland kommune og viltkartlegging i Evenes kommune tidligere på 2000-tallet av NINA (Strann et al. 2005a, b). Resultatene ble rapportert til kommunen og Fylkesmannen bl.a. i form av lokaliteter innlagt i databasen Natur2000. Det er i første rekke resultatene fra disse arbeidene som for tiden ligger ute på Naturbase (Direktoratet for naturforvaltning 2011), sammen med enkelte andre registreringer, bl.a. av verneområdene. De kommunale kartleggingene baserte seg både på nytt feltarbeid og bruk av tidligere undersøkelser, som Granmo m.fl. (1985) og Mjelde & Brandrud (1990).

For arealer på og nær Avinors eiendom på Evenes lufthavn baserte den kommunale naturtypekartleggingen seg utelukkende på resultatene fra tidligere undersøkelser av biologisk mangfold for Forsvarsbygg (Mikkelsen m.fl. 2006), og det ble ikke gjennomført nye, supplerende kartlegginger i 2008. Under kartleggingen for Forsvarsbygg i 2004 ble i praksis omtrent alle relevante arealer for Avinor sin del på midtre og søndre deler av eiendommen på

Evenes lufthavn undersøkt. I alt 13 naturtypelokaliteter og tre viltlokaliteter ble da kartlagt. Det vises her til Forsvarsbygg sin rapport for disse lokalitetene (Mikkelsen m.fl. 2006) og de gjengis ikke nærmere her (bortsett fra på kart). Det bør likevel framheves at flere av lokalitetene har fått verdi svært viktig (A), med forekomst av mange kravfulle og rødlistede arter. Særlig store verdier ble dokumentert for ferskvann, våtmark og myr, med tilhørende fuglearter, kransalger og karplanter. Mindre verdier ble også funnet i kulturlandskap og andre miljøer, bl.a. med forekomst av sopp og engplanter.

Vi er ikke kjent med andre nyere undersøkelser av særlig interesse for tema biologisk mangfold for Evenes lufthavn.

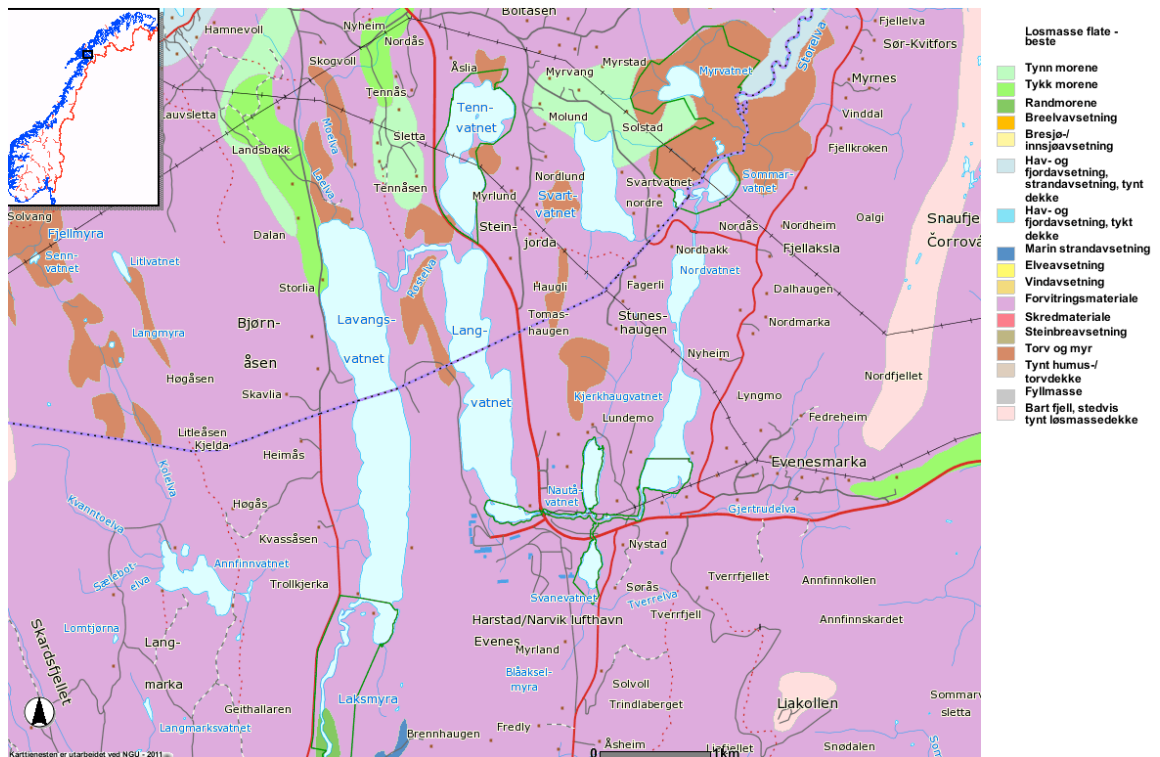

Figur 4. Evenes lufthavn. En rekke små trekanter, firkanter og sirkler viser innlagte artsfunn fra nærområdet til lufthavna, lagt inn på Artskart (Artsdatabanken 2011). Alle prikkene reflekterer at lufthavna ligger innenfor et område med stort biologisk mangfold der det samtidig har vært gjort en del forskjellige undersøkelser. Mange av prikkene, ikke minst de som ligger ute i innsjøene, dreier seg hovedsakelig om fugleobservasjoner. Kilde: <http://artskart.artsdatabanken.no/>

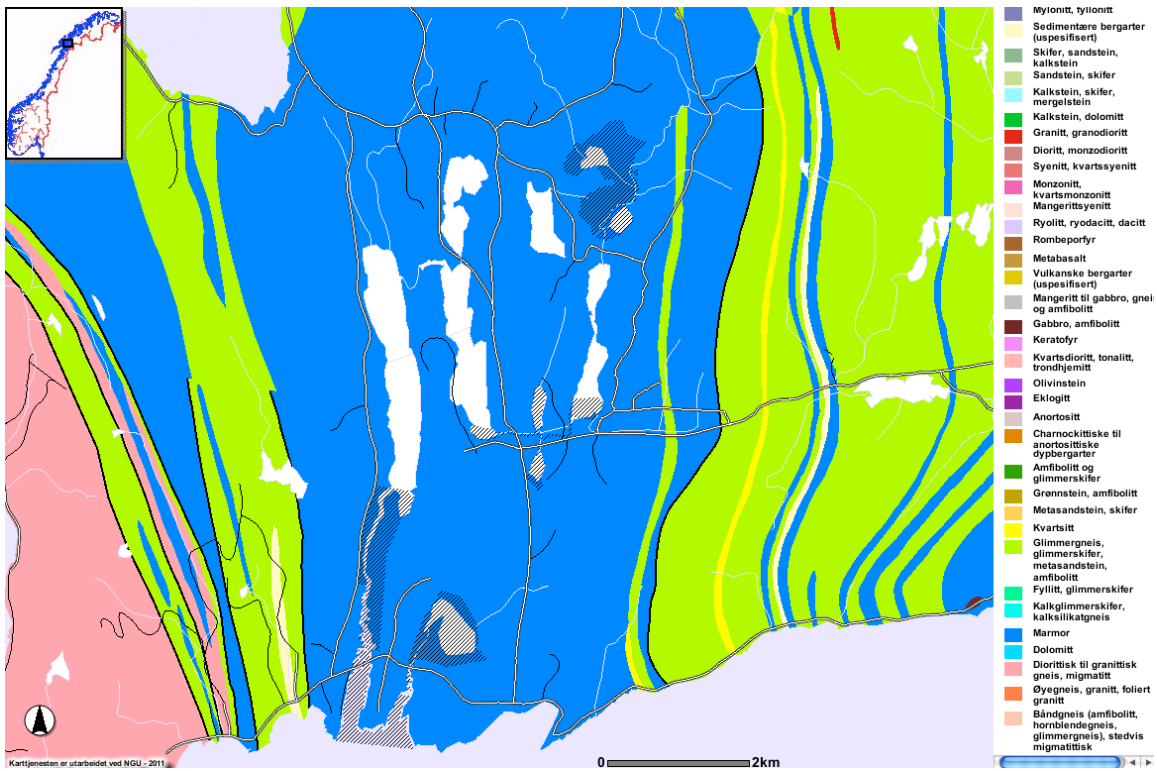
3.3 Berggrunn og løsmasser

I området rundt Evenes lufthavn er det gjennomgående forholdsvis tynt løsmassedekke selv om bare mindre felt har berg i dagen. Av løsmasser er det stedvis bygd opp litt torvlag, men

for det meste er det snakk om forvittringsmaterialer. Berggrunnen er kalkrik, med kalkspatmarmor som dominerende berggrunn. Dette medfører potensial for et rikt arts mangfold og forekomst av mange sjeldne og kravfulle arter.

Figur 5. Løsmassekart for områdene rundt Evenes lufthavn. Tynt løsmassedekke med forvittringsmaterialer preger landskapet her, men enkelte steder finnes også noe torv. Det bør også være noe marine løsmasser, men tydeligvis ikke av en mektighet som forsvarer egne utfigureringer på kartet. Kilde: www.ngu.no

Figur 6. Berggrunnskart for områdene mellom Evenes og mot Skånland, inkludert Evenes lufthavn. Kalkspatmarmor (blå farge) dominerer i ei brei sone, men det finnes også noe glimmerskifer (lysegrønn farge) rundt. Kilde: www.ngu.no

3.4 Generelle naturforhold

Evenes lufthavn ligger på det som må betegnes som et ganske stort, flatt eid mellom Ofotfjorden i sør og Tjeldsundet i nordvest. Noen mindre elver og bekker løper her etter hvert sammen via flere små til halvstore innsjøer og danner et halvt stort vassdragssystem – Kvitforvassdraget. Kombinasjonen av det flate landskapet, den kalkrike berggrunnen og mange grunne innsjøer gjør at dette vassdraget betraktes som svært spesielt og faktisk betraktes som unikt på Nordkalotten.

Natureografisk ligger Evenes lufthavn i mellomboreal vegetasjonssone og svakt oseanisk vegetasjonsseksjon (Moen 1998). I utgangspunktet gir ikke dette grunnlag for forventninger om spesielle plantegeografiske trekk innenfor artsmangfoldet, men distriktet er likevel kjent for å ha en del sørlige, noe varmekjære arter. I de fleste tilfeller er dette arter som går litt inn i Sør-Troms (eksempelvis tyrihjelmskogsvinerot og fingerstarr), men Veggen-området på grensa mellom Narvik og Evenes har til dels isolerte nordligere utpostlokaliteter for overraskende sjeldne, sørlige og varmekjære arter (som legesteinfrø og orkideen fuglereir).

3.5 Skjøtsel

Evenes lufthavn er nok i sentrale, sørøstlige del delvis bygd opp på gammel kulturmark. Det aller meste av den ligger likevel i det som har vært og fremdeles er et naturlandskap preget av veksling mellom ferskvann, myr, våtmark og skog. I motsetning til mange andre lufthavner i Norge ligger Evenes lufthavn dermed ikke i et gammelt kulturlandskap med lange landbrukstradisjoner og dermed mindre potensial for verdifulle kulturmarker. Heller ikke skjøtelsen som blir praktisert innenfor lufthavnområdet gir grunnlag for forventninger om kulturmarksverdier her. Kantsonearealene til rullebanene blir slått maksimalt en gang i året (og ikke alltid det en gang). Vegetasjonen i kantsonen preges nå av en blanding av kantsonearter, myrplanter og småkratt. Den er generelt ganske artsfattig, med bare forekomst av spredte engplanter, og er uten særlig verdi som kulturmark.

3.6 Vegetasjon og flora

Det aller meste av arealet innenfor gjerdet på Evenes lufthavn må defineres som kunstmark etter NiN-systemet (Halvorsen m.fl. 2009). Marka er med andre ord så sterkt påvirket fysisk sett, særlig gjennom forflytning av løsmasser, at den har fått fundamentalt andre egenskaper for det biologiske mangfoldet her, sammenlignet med hva som var opprinnelig tilstand. Selv om det finnes en del myrplanter i deler av området, så opptrer disse i blanding med fuktengarter og fastmarksarter, og vegetasjonen viser ingen normal sammensetning for naturlige, stabile plantesamfunn. Det er i stedet oftest snakk om suksesjoner skapt av flytting av masser, unormale dreneringsforhold og ulike andre former for forstyrrelser. På den andre siden medfører fravær av normal landbruksdrift innenfor lufthavnområdet at kantsonearealene for eksempel ikke blir gjødslet. Vegetasjonen er derfor gjennomgående lavvokst og med lavt innslag av kulturbetingede og/eller nitrogenelskende arter.

På utsiden av lufthavngjerdet (og dels i kantsoner nær gjerdet) er det derimot i all hovedsak naturmark. Midtre og sørlige deler er tidligere behandlet av Mikkelsen m.fl. (2006), mens de nordlige delene har en mosaikk av skog og myr, samt ferskvann (Lavangsvatnet og Langvatnet). Den kalkrike berggrunnen medfører høyt innslag av verdifulle naturtyper, slik at beskrivelsen av avgrensede lokaliteter også fanger opp mye av de generelle kvalitetene i området. Myrene er for en stor del fastmattemyrer av intermedier og middels rik karakter, men det er også mindre innslag av mykmatte- og løsbunnsmyrer, om enn oftest fattige eller intermediere. Litt fattigmyr finnes også, særlig der kontakten med den kalkrike berggrunnen trolig er dårlig, og der myr opptrer uten kontakt med grunnvannet (som oppe på knauser og lignende). Skogsmiljøene er gjennomgående frodige, med mye høgstaudeskog og kalklågurtskog (førstnevnte særlig i søkk på litt dypere jord, sistnevnte på bedre drenert mark, gjerne i lisisider og oppe på knauser), selv om også litt fattigere blåbær- og småbregneskog kan opptre. Lauvskog er dominerende og det finnes lite naturlig furuskog i dette distriktet. Langs vassdrag kan det være gråor-heggeskog, mens det for øvrig er en varierende blanding av bjørk, rogn, selje og osp, der førstnevnte art er vanligst på de fattigste markene, mens det tre andre gjerne får økende hyppighet når det blir rikere.

Figur 7. Bunnen i tjernet i steinbruddet på nordvestre del av lufthavnområdet er stedvis dekt med kranslager, her trolig for en stor del gråkrans (VU). Selv om dette er et kulturskapt miljø er det likevel sjeldent, truet og dermed bevaringsverdig. Foto: Geir Gaarder.

Karplantefloraen rundt Evenes lufthavn er ikke nødvendigvis totalt sett spesielt artsrik, men den omfatter et stort mangfold innenfor enkelte miljøer. Dette gjelder særlig for ferskvannsfloraen, der Kvitforsvassdraget har noe av det største mangfoldet som er registrert i Norge, med forekomst av flere nasjonalt sjeldne og truede arter. Særlig antall tjernaks-arter er høyt, men det er også et høyt mangfold innenfor andre slekter. I tillegg er det mye rikmyr i dette landskapet og samlet sett er det funnet en rekke kravfulle, mindre vanlige myrplanter her.

Flere mindre vanlige arter er kjent fra arealene på sørsiden av rullebanene, som hodestarr og agnorstarr, mens undersøkelsene i 2010 ikke gav indikasjoner på et tilsvarende interessant mangfold på nordsiden av lufthaven. Floraen i skogsområdene er av noe mer ordinær karakter, selv om en art som tyrihjelmskimmel er kjent fra disse områdene med noen av landets nordligste forekomster (den ble ikke påvist på nordsiden av lufthavna i 2010). Også tilknyttet kulturlandskap og berghamre finnes det mange spesielle, kravfulle og interessante arter i distriktet, men dette er mindre relevant for lufthavna. Riktignok forekommer bl.a. en del bittersøte rundt rullebanene, men dette er heller ikke mer enn hva som bør forventes i dette kalkrike landskapet.

Når det gjelder andre organismegrupper, så er det grunn til å trekke fram kransalgene, som viser mye av den samme artsrikheten og miljøkravene som ferskvannsfloraen av karplanter i distriktet. Kransalgene er i tillegg av interesse for lufthavnforvaltningen siden de viser seg lettere å kunne dukke opp i små og kulturskapede vannansamlinger enn mange av de mest spesielle karplantene. Det ble da også under feltarbeidet høsten 2010 gjort slike kransalgfunn innenfor lufthavnområdet.

Når det gjelder lav, så har tidligere undersøkelser like nord for lufthavnområdet (på nordøstsiden av Lavangsvatnet, se Gaarder 2007) dokumentert en ganske rik lavflora på gamle lauvtrær (epifyttisk flora) særlig av arter i lungenever-samfunnet. Dette inkluderer også enkelte kravfulle og rødlistede arter og feltarbeidet i 2010 rett på nordsiden av flybanene dokumenterte at det også her fantes et lignende element av lav i skogene. Det er særlig en del store bladlav som er karakteristiske for dette samfunnet, som lungenever, skrubbenever og fossenever.

For øvrig er det ikke funnet spesielt interessante arter eller samfunn blant moser og sopp i området. En skal likevel ikke utelukke slike, for eksempel moser knyttet til myr og våtmark eller sopp i kalkrike skogsmiljøer.

3.7 Fugl

Fuglelivet på og inntil lufthavna antas i stor grad å være fanget opp i tidligere viltkartlegginger i området (se bl.a. Mikkelsen m.fl. 2006, Strann m.fl. 2005b). Eget feltarbeid ble utført for seint på sesongen (midten av september) i 2010 til at den gav særlig mye nyttig tilleggsinformasjon. Det ble da tilfeldig observert en sandlo ute på flybanen, og det virker sannsynlig at enkelte våtmarksfugler sporadisk opptrer der. For øvrig var det som forventet noe andefugl på Langvatnet, inkludert en del toppender.

Generelt ligger Evenes lufthavn ganske sentralt plassert innenfor et større, viktig våtmarkssystem knyttet til Kvitforsvassdraget og sannsynligvis også nærliggende gruntvannsområder i sjø. Flere av de viktigste, som sørenden av Langvatnet, Svanvatnet, Nautåvatn, Kjerkevatnet og sørenden av Lavangsvatnet, er vernet som naturreservat gjennom verneplan for våtmarker. Det er i første rekke andefugl som våtmarksområdene er viktige for, inkludert sangsvane og ulike arter dykkender (særlig toppand) og gressender (deriblant stjertand NT). I tillegg kommer horndykker som en karakterart. I tillegg til å være hekke- og oppvekstområde for artene, er reservatene også viktige som myteområde for andefugl. Flere regionalt og til

dels nasjonalt sjeldne arter er for øvrig observert i området. Også enkelte arter vadefugl hekker i området, men våtmarksystemene er trolig av relativt sett noe mindre betydning for disse. I tillegg forekommer en del skogtilknyttede arter, særlig spurvefugl, i løvskogene, uten at det er kjent spesielt interessante forekomster av slike arter. Det er ikke kjent bestandsdata for artene, og trolig forekommer det dårlig med oppdaterte tall. Både Lavangsvatnet og Langvatnet er for øvrig beskrevet i Naturbase som egne viltlokaliteter med verdi for våtmarksfugl.

3.8 Ferskvannsorganismer

Det er ikke gjort spesielle undersøkelser av virvelløse ferskvannsorganismer innenfor undersøkelsesområdet for Evenes lufthavn. Enkelte karplanter knyttet til slike miljøer, samt et par kransalgarter er nevnt under 3.6 om vegetasjon og flora.

Figur 8. Liten dam inne på lufthavnområdet. Den er grunnlendt, har et svært forstyrret preg og sikkert kulturskap. Siden ingen spesielle ferskvannsorganismer ble funnet her er den heller ikke avgrenset som en naturtypelokalitet. Foto. Geir Gaarder.

3.9 Naturtypelokaliteter

Innenfor og ved Evenes lufthavn, Evenes, er det kartlagt fire naturtypelokaliteter, der tre er vurdert som viktige (B) og en lokalt viktig (C), se kart i vedlegg 3 og tabell 3.1. Alle lokalitetene er nye, først registrert under feltarbeidet høsten 2010. Lokalitetene 2-13 (se temakart) er omtalt i rapport om biologisk mangfold Evenes lufthavn (Forsvarsbyggs BM-rapport 68-2004, Mikkelsen m.fl. 2006). Når det gjelder lokalitetsnummer, så er nummersystemet i eksisterende Natur2000-base for Skånland benyttet, dvs. en videreføring av innlagte data der.

Tabell 2. Oversikt over naturtypelokaliteter innenfor Evenes lufthavn, Evenes inkl lufthavnas influensområde.

Lok.nr.	Naturbase ID	Lokalitetsnavn	Naturtype	Verdi
14	-	Evenes lufthavn dam	Kalksjø	B
15	-	Langvatnet vestside	Rikmyr	C
16	-	Røstelva sør I	Gammel lauvskog	B
17	-	Røstelva sør II	Rikmyr	B

3.9.1 Evenes lufthavn - tjern

Lokalitet	14. Evenes lufthavn dam
Lokalitetsnummer Natur 2000	
Naturtype	Kalksjø
Utforming	Kransalgesjø
Verdisetting	B - Viktig
Areal (daa)	4 daa
Besøkt dato	07.09.2010

Innledning:

Beskrivelsen er innlagt av Geir Gaarder 15.02.2011, basert på eget feltarbeid 13.09.2010.

Beliggenhet/avgrensing/naturgrunnlag:

Lokaliteten ligger innenfor gjerdet på Evenes lufthavn, nær Karihaugen, og trolig plassert midt over kommunegrensa mellom Evenes og Skånland kommuner. Det er grunnlendt mark med kalkspatmarmor her. Lokaliteten omfatter i praksis et vanndekt areal i et tidligere steinbrudd på lufthavntomta, med dybder opp mot rundt 1,5 meter. Den avgrenses skarpt mot kantene av steinbruddet på alle kanter.

Naturtyper/vegetasjonstyper:

Lokaliteten ligger i et gammelt steinbrudd og er kulturskapt og burde antagelig vært plassert som en restbiotop i henhold til naturtypehåndboka, men ut fra artsmangfold og økologi føres den her inn sammen med kalksjøene. Det er snakk om kunstmark og ferskvann med konstruert bunn i henhold til NiN.

Artsmangfold:

I dammen er det gode forekomster av kransalger. Den rødlistede arten gråkrans (VU) dominerer samt noe piggkrans (NT). I tillegg forekommer mer vanlige og mindre kravfulle vann-

planter som vanlig tjønnaks, trådtjønnaks, grastjønnaks, skogsiv, elvesnelle, flaskestarr og mulig småpiggnopp.

Påvirkning/bruk/trusler:

Det ligger en del steinblokker stedvis ute i dammen. Dette har ikke noe negativ betydning for naturverdiene. Det er også noe avfall (metallskrot mv) i kanten mot sør, som er litt mer uheldig. Ellers bærer området preg av å være oppgitt som steinbrudd og med liten aktivitet de siste årene.

Fremmede arter: Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap:

Lokaliteten utgjør en naturlig del av de mange kalkrike innsjøene og dammene som finnes i dette kalkrike lavlandslandskapet nord for Evenes.

Figur 9. Dammensett fra kanten sørvestsida og mot øst. Matter med kransalger kan skimtes, mens det ellers er lite vegetasjon her, noe som er typisk for kalksjøer. Foto. Geir Gaarder.

Verdisetting:

Lokaliteten er liten og kulturskapt. Den representerer likevel et sjeldent miljø og ha forekomst av flere kravfulle og dels rødlistede arter. Verdien er derfor vurdert som viktig (B).

Forvaltningsråd

- Alle former for utfylling, enten det er snakk om stedege løsmasser eller avfall, bør ikke forekomme.

- Forurensning fra lufthavnen, som avisningsvæsker og lignende, bør ikke havne i dammen.
- Fisk må ikke settes ut. Det vil påvirke negativt ferskvannsorganismene på lokaliteten, og i verste fall føre til utdøying av enkelte arter.
- En del av de utfylte løsmassene/steinblokkene kan med fordel fjernes for å unngå at tjer-nett gror for raskt igjen, samt få større partier med litt (dvs. over en halv meter) dybde.

3.9.2 Langvatnet vest

Lokalitet	15. Langvatnet vest
Lokalitetsnummer Natur 2000	
Naturtype	Rikmyr
Utforming	Rik skog og krattbevokst myr
Verdisetting	C – Lokalt viktig
Areal (daa)	27 daa
Besøkt dato	07.09.2010

Innledning:

Beskrivelsen er innlagt av Geir Gaarder 15.02.2011, basert på eget feltarbeid 13.09.2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag:

Lokaliteten ligger rett på nordøstsiden av Evenes lufthavn, litt nord for enden av rullebanen, og gjerdet rundt lufthavna skjærer delvis gjennom lokaliteten. Den grenser skarpt mot Langvatnet i øst, mot mer opprotet og drenert mark i sør, mot inngrep knyttet til lufthavna i vest, samt mot fattigere myr og småskog i nord. Berggrunnen i området består av kalkspatmarmor.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:

Det er for det meste fastmattemyr av middelsrik karakter her, dels overgang mot myrkanter. I tillegg er det litt mykmatte-/løsbunnmyr, særlig i vestre del, men da av mer fattig til intermediær karakter.

Artsmangfold:

Myra er ikke spesielt artsrik, men flere typiske arter for middelsrik og intermediær fastmattemyr finnes, som breiull, gulstarr, hårstarr, trådstarr, sveltull, bjønnbrodd, svarttopp, fjellfrøstjerne og dvergjamne. I tillegg opptrer noe blystarr på mykmattene.

Bruk, tilstand og påvirkning:

Utbyggingen av lufthavnen medførte nok at viktige deler av myra og kvalitetene her gikk tapt, men fremdeles er det igjen partier som er delvis intakte. Det gjenværende restområdet virker halvstabil, med muligheter for litt gjengroing ned mot vatnet i øst, mens de dypere og blautere partiene i vest holder seg bedre.

Fremmede arter:

Det er plantet litt gran i og inntil lokaliteten på utsiden av lufthavngjerdet.

Del av helhetlig landskap:

Lokaliteten utgjør en naturlig del av de mange rikmyrene som finnes i dette myr - og kalkrike lavlandslandskapet mellom Evenes og Skånland.

Figur 10. Relativt bløtt parti av myra der gjerdet krysser (selv om en del nedbør den siste tiden hadde gjort det bløtere enn vanlig). Foto: Geir Gaarder

Verdisetting

Lokaliteten er liten og ikke spesielt godt utviklet eller med sjeldne og rødlistede arter. Det er likevel klart at det er snakk om ei rikmyr med tilhørende artsmangfold, og lokaliteten får derfor verdien lokalt viktig (C).

Forvaltningsråd

- Unngå alle former for drenering på og inntil myra. Dette inkluderer all også bruk av motorkjøretøy i barmarkssesongen.
- Det er viktig å unngå forurensning av lokaliteten.

3.9.3 Røstelva sør I

Lokalitet	16. Røstelva sør I
Lokalitetsnummer Natur 2000	
Naturtype	Gammel lauvskog
Utforming	Fuktig kystskog
Verdisetting	B – Viktig
Areal (daa)	19 daa
Besøkt dato	07.09.2010

Innledning: Beskrivelsen er innlagt av Geir Gaarder 15.02.2011, basert på eget feltarbeid 13.09.2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag:

Lokaliteten ligger rett på nordsiden av Evenes lufthavn, nord for enden av rullebanen og gjerdet rundt lufthavnen. Den ligger for en stor del på en lav bergrygg bygd opp av kalkspatmarmor. Den grenser skarpt mot det åpne lufthavnområdet i sør og innflyvningsområdet i øst, men topp-partiet av knausen i sørøst vurderes som litt for eksponert til å inkluderes i lokaliteten. I vest/nordvest er det skarp grense mot myr (annen naturtypelokalitet), mens det er diffuse grenser mot litt tørrere skog i vest og nord.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:

Skogen er gjennomgående frodig med høgstaudepreg, dels frisk kalklågurtskog med karstpreg. Naturtypen gammel lauvskog er særlig valgt som følge av forekomsten av fuktkreven- de lavarter, som viser slektskap med sørligere regnskogsmiljøer.

Artsmangfold:

Lauvskog dominerer med mest bjørk, men også noe rogn og selje. Feltsjiktet inneholder diverse høgstauder, som mjødukt, ballblom, trollbær, kranskonvall, turt, bringebær, skogstorkenebb og enghumleblom, men ingen spesielt sjeldne arter ble funnet. Derimot er lungenever-samfunnet ganske godt utviklet her, og av særlig interesse er spredt forekomst av regnskogsarten fossenever (VU). Arten ble påvist på en håndfull trær (både rogn og selje, dels rikelig), men forekommer antagelig på flere trær i området. I tillegg ble andre arter i samme samfunnet, som lungenever, skrubbenever, brun blæreglye, vanlig blåfiltlav, grynvrenge, lodnevrenge, kystårenever og filthinnelav registrert.

Bruk, tilstand og påvirkning:

Skogen er i sein optimalfase til aldersfase med innslag av litt biologisk eldre trær av brukbare dimensjoner (til å være i dette landskapet), blant annet selje. Dødt trevirke finnes, men forholdsvis sparsomt og ganske ferskt. Stedvis bærer skogstrukturen preg av at det nok har vært litt mer åpent tidligere og skogen har vært hardere utnyttet.

Fremmede arter:

Det er plantet litt gran i kanten av området.

Del av helhetlig landskap:

Det finnes også enkelte andre fuktige lauvskogsmiljøer i dette slake landskapet nord for Evenes lufthavn (dokumentert tidligere fra partier nord for Røstelva og mot E10), slik at den avgrensede lokaliteten utgjør en viktig del av et mindre, lokalt system av svakt utviklede, nord-

lige regnskoger. Disse ligger derimot ganske isolert i forhold til andre slike skogsmiljøer, og de nærmeste, med en viss grad av likhet er frodige lauvskogslie i Bardu og dels Narvik kommuner, en del mil mot nordøst og sørøst.

Figur 11. Ganske gammel og lavrik selje innenfor lokaliteten, samt ei plantet gran i bakgrunnen. Foto: Geir Gaarder

Verdisetting

Lokaliteten er ikke spesielt stor, men forholdsvis godt utviklet og med forekomst av flere kravfulle og dels rødlistede arter. Den representerer samtidig et sjeldent og generelt truet naturmiljø. Verdien er derfor helt klart viktig (B), og den ligger på grensa mot å regnes som svært viktig (A).

Forvaltningsråd

- Unngå alle former for hogst innenfor lokaliteten, bortsett fra fjerning av plantet gran.
- I ei buffersone på minst 20 meter rundt bør det heller ikke foretas annet enn forsiktige uttak av enkeltrær.

3.9.4 Røstelva sør II

Lokalitet	17. Røstelva sør II
Lokalitetsnummer Natur 2000	
Naturtype	Rikmyr
Utforming	Åpen intermediær og rikmyr i lavlandet
Verdisetting	B – Viktig
Areal (daa)	92 daa
Besøkt dato	07.09.2010

Innledning: Beskrivelsen er innlagt av Geir Gaarder 15.02.2011, basert på eget feltarbeid 13.09.2010.

Beliggenhet og naturgrunnlag:

Lokaliteten ligger på nordsiden av Evenes lufthavn, og mellom denne og Røstelva. Den grenser for en del ganske skarpt mot skog på flere kanter, samt mot elva i nord. Berggrunnen i området består av kalkspatmarmor.

Naturtyper, utforminger og vegetasjonstyper:

Myra ligger i et svakt formet nordvendt søkk, med mest fastmattemyr og litt myrkanter av middelsrik til intermediær karakter. Sentrale deler er bløtere, for en del mykmattemyr og med innslag av et lite myrtjern og en bekk i midten (ikke undersøkt skikkelig, siden det var vanskelig å komme til).

Artsmangfold:

Myra er ikke spesielt artsrik, men flere typiske arter for middelsrik og intermediær fastmattemyr finnes, som breiull, bjønnbrodd, fjellfrøstjerne, fjelltistel, trådstarr, strengstarr og gulstarr.

Bruk, tilstand og påvirkning:

Kantsoner i øst kan være litt påvirket av inngrep knyttet til innflyvningsbanen for flyene. For øvrig ble det ikke observert spor etter inngrep av betydning her.

Fremmede arter:

Ingen registrert.

Del av helhetlig landskap:

Lokaliteten utgjør en naturlig del av de mange rikmyrene som finnes i dette myr- og kalkrike lavlandslandskapet mellom Evenes og Skånland.

Figur 12. Utsikt ut over myra fra søndre del, sett nordover mot de bløtste, sentrale partiene. Strukturen er relativt homogen på myra, uten tuer, strenger mv. Foto: Geir Gaarder

Verdisetting

Myra er middels til ganske stor og i all hovedsak intakt uten inngrep av betydning. Den får likevel ikke høyere verdi enn viktig (B), siden den ikke virker spesielt artsrik eller med kjent forekomst av spesielt sjeldne og kravfulle arter.

Forvaltningsråd

- Unngå alle former for drenering på og inntil myra. Dette inkluderer all også bruk av motorkjøretøy i barmarkssesongen.
- Det er viktig å unngå forurensning av lokaliteten.

3.10 Viltområder

Ingen nye viltområder er registrert. Gjennom tidligere kommunal viltkartlegging og viltkartlegging for Forsvarsbygg er de fleste innsjøene rundt lufthavna registrert som verdifulle viltområder, av særlig betydning for våtmarksfugl (ender, dykkere, svaner mv). Myr - og skogområdene er derimot i liten grad fanget opp som viltområder, selv om også de utvilsomt har noe verdi. Dette gjelder nok særlig myrene som vil være av betydning som hekkeplass for vadefugl og dels ender. Datagrunnlaget er likevel mangelfullt, samtidig som det er usikkert om det forekommer individkonsentrasjoner eller artsforekomster som forsvarer spesiell viltverdi. Både myr - og skogsmiljøene er samtidig viktige beiteområder for elg, men heller ikke i så måte er det antagelig grunnlag for å framheve areal av spesiell betydning.

3.11 Røddlistearter

På forhånd var det ikke minst kjent flere røddlistearter i de kalkrike innsjøene rundt lufthavna, som høstvasshår (VU), broddtjernaks (NT) og sliretjernaks (VU). Dels i disse, og dels i mindre putter og tjern, forekommer i tillegg flere røddlistede kransalger, som gråkrans (VU) og bustkrans (NT), samt at de også er mer eller mindre viktige leveområder for røddlistede våtmarksfugl. I noe lengre avstand fra lufthavna er det kjent verdifulle kulturlandskap med mange røddlistearter av sopp bl.a. nær Evenes sentrum, og gammelskogsarter i fuktige lauvskoger på sørsiden av E10 i Skånland kommune (som fossenever VU og langnål NT). Potensialet for å finne flere røddlistearter innenfor ulike organismegrupper og ulike natrumiljø, til dels høyt røddlistede arter, må vurderes som forholdsvis stort i dette landskapet.

Under feltarbeidet i 2010 ble det påvist tre røddlistearter på lufthavna på tidligere ukjente lokaliteter. Dette var kransalgene gråkrans (VU) og piggkrans (NT) som begge ble funnet i dammen i det gamle steinbruddet nordvest på lufthavnområdet, samt lavarten fossenever (VU) som ble funnet på flere lauvtrær i den fuktige lauvskogen nord for lufthavna. Alle de tre artene er funnet flere andre steder i distriktet (men er ikke vanlige noe sted) og er forøvrig nasjonalt sett sjeldne arter med en svært oppsplittet utbredelse og med sterk tilknytning til verdifulle miljøer knyttet til kalkrike miljøer.

Figur 13. Fossenever Lobaria hallii (VU) på rognestamme innenfor lokalitet 3 – Røstelva nord – skog. Dette er en fuktighetskrevede bladlav som i første rekke opptrer i såkalte regnskogsmiljøer. I fuktig tilstand, som på bildet, er den ganske lett kjennelig på sin forholdsvis sterke blåfiolette farge. Foto: Geir Gaarder.

3.12 Fremmede arter

Den eneste klart negative, fremmede arten som ble registrert i området under feltarbeidet var norsk gran, som har vært plantet enkelte steder på utsiden av lufthavngjerdet i nord og øst. Det er fremdeles snakk om ganske unge trær, og det vil ta noen tid før disse blir store og endrer økosystemene i særlig grad, samt utgjør fare for videre spredning. Siden norsk gran ikke finnes naturlig i denne regionen, anbefales det likevel helt klart at trærne fjernes i løpet av noen år, se for øvrig om fremmede arter i kapittel 2.6.

3.13 Forvaltning

Det er foreslått forvaltningsråd for de verdiklassifiserte lokalitetene i kapittel 2.7. Forvaltningsrådene bør følges dersom man skal ivareta biologisk mangfold på naturtyperlokalitetene.

4 KILDER

Artsdatabanken, 2011. Diverse tjenester på nett: Artskart, Artsobservasjoner og Rødlistebasen. www.artsdatabanken.no

Direktoratet for naturforvaltning, 2003. Kartlegging av ferskvannslokaliteter. DN håndbok 15-2000 (revidert i 2003).

Direktoratet for naturforvaltning, 2006. Viltkartlegging. DN-håndbok 11-1996 (revidert internettversjon på nett i 2006).

Direktoratet for naturforvaltning, 2007. Kartlegging av naturtyper. Verdisetting av biologisk mangfold. DN håndbok 13-1999. 2 utgave 2007.

Direktoratet for naturforvaltning 2011. Naturbase. <http://dnweb12.dirnat.no/nbinnsyn/>

Forsvarsbygg 2003. Kravspesifikasjon for kartlegging av biologisk mangfold i Forsvarets områder. Versjon april 2003.

Fremstad, E. 1997. Vegetasjonstyper i Norge. NINA Temahefte 12: 1-279.

Fremstad, E. & Moen, A. 2001. Truete vegetasjonstyper i Norge. Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet. Vitenskapsmuseet. Rapport botanisk serie 2001-4. 231s.

Fylkesmannen i Nordland, 2007. Viltkartlegging i Nordland. Retningslinjer fra Fylkesmannen til kommunen. 5 s.

Gaarder G. 2007. Naturverdier for lokalitet Lavangsvatnet nord, registrert i forbindelse med prosjekt Rike løvskoger 2006, Troms. NaRIN faktaark. BioFokus, NINA, Miljøfaglig utredning.

Gederaas, L, Salvesen, I. og Viken, Å. (red.). 2007. Norsk svarteliste 2007 – Økologiske risikovurderinger av fremmede arter. 152 s.

Granmo, A., Elven, R. & Edvardsen, H. 1985. Flora, plantegeografi og botaniske verneverdier i Kvitforsvassdraget, Evenes (Nordland) og Skånland (Troms). Polarflokken 9(1): 5-76.

Halvorsen, R., Andersen, T., Blom, H.H., Elvebakk, A., Elven, R., Erikstad, L., Gaarder, G., Moen, A., Mortensen, P.B., Norderhaug, A., Nygaard, K., Thorsnes, T. & Ødegaard, F. 2009. Naturtyper i Norge – Teoretisk grunnlag, prinsipper for inndeling og definisjoner. Naturtyper i Norge versjon 1.0 Artikkel 1: 1-210.

Kålås, J.A., Viken, Å., Henriksen, S. og Skjelseth, S. (red.). 2010. Norsk rødliste for arter 2010. Artsdatabanken, Norge.

Larsen, B.H. & Gaarder, G. 2009. Biologisk mangfold i Evenes kommune. Miljøfaglig Utredning rapport 2009-30: 39 s. + vedlegg.

Mikkelsen, P., Gaarder, G. & Larsen, B. H. 2006. Biologisk mangfold på Evenes flystasjon, Evenes kommune, Nordland. Forsvarsbygg Eiendomsforvaltning. BM-rapport nr. 68-2004: 1-52 + 5 s. vedlegg.

Mjelde, M. & Brandrud, T. E. 1990. Botaniske undersøkelser i Tennvatn, Sommarvatn, Kjerkhaugvatn, Nautåvatn og Langvatn 1990. NIVA Rapport lnr 2481. 13 s.

Moen, A. 1998. Nasjonalatlas for Norge. Vegetasjon. Statens kartverk. Hønefoss.

NINA naturdata as 2010. Natur2000 v. 4.0. Et databaseverktøy for registrering av naturforekomster.

Norges geologiske undersøkelse 2005. Berggrunnsgeologidatabasen på Internett. <http://www.ngu.no/kart/bg250/>

Strann, K.-B., Frivoll, V. & Johnsen, T. V. 2005a. Biologisk mangfold. Skånland kommune. NINA Rapport 69. 37 s.

Strann, K.-B., Frivoll, V. & Johnsen, T. 2005b. Viltkartlegging. Evenes kommune. NINA Rapport 67. 25 s.

Ødegaard, F., Bakken, T., Blom, H., Brandrud, T. E., Stokland, J. N. & Aarrestad, P. A. 1996. Habitatklassifisering og trusselvurderinger av rødlistearter. Forslag til standardisert system. NINA Rapport 96. 39 s.

VEDLEGG 1

Kart over naturtypelokaliteter

EVENES LUFTHAVN

Biologisk mangfold

Naturtypelokaliteter

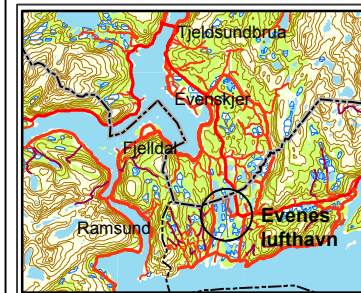
Lokalitetsnummer henviser til Avinors BM-rapport 7-2010.
Lokaliteter 2-13 er omtalt i Forsvarsbyggs BM-rapport 68-2004.

- Myr (A)
- Kulturlandskap (D)
- Ferskvann/våtmark (E)
- Skog (F)
- Eiendomsgrense

Lokalitetsnr	Naturtypekategori	Verdi
2	Rikmyr	B
3	Rikmyr	B
4	Dammer	B
5	Rikmyr	B
6	Viktige bekkedrag	A
7	Rikmyr	A
8	Rikmyr	B
9	Rikmyr	B
10	Kroksjøer, flomdammer og meandrerende elveparti	A
11	Artsrike veikanter	B
12	Slåtteenger	B
13	Artsrike veikanter	B
14	Kalksjø	B
15	Rikmyr	C
16	Gammel løvskog	B
17	Rikmyr	C

Dato: 13.04.2011

asplan viak

Kartgrunnlag: N50, Avinors generelle avtale. Alle områder digitalisert med N5 bakgrunnsdata

Datum: Euref89 (WGS84)
Kartprojeksjon: UTM Sone 33

Målestokk
1:30 000

0 150 300M

VEDLEGG 2

Tabell 3. Oversikt over prioriterte naturtyper som skal kartlegges etter DN (2007).

Myr	Rasmark, berg og kantkratt	Fjell	Kulturlandskap	Ferskvann/våtmark	Skog	Havstrand/kyst
Lavlandsmyr i innlandet	Sørvendt berg og rasmark	Kalkrike områder i fjellet	Slåttemark	Deltaområde	Rik edellauvkog	Sanddyne
Kystmyr	Kantkratt		Slåtte - og beitemyr	Evjer, bukter og viker	Gammel edellauvskog	Sandstrand
Palsmyr	Nordvendt kystberg og blokkmark		Artsrik veikant	Mudderbank	Kalkskog	Strandeng og strandsump
Rikmyr	Ultrabasisk og tungmetallrikt berg i lavlandet		Naturbeitemark	Kroksjø, flomdam og meandrerende elveparti	Bjørkeskog med høgstauder	Tangvoll
Kilde og kildebekk i lavlandet	Grotter/gruver		Hagemark	Stor elveør	Gråorheggeskog	Brakkvannsdelta
			Lauveng	Fossesprøytsoner	Rik sumpskog	Rikt strandberg
			Høstingsskog	Viktig bekke- drag	Gammel lauvskog	
			Beiteskog	Kalksjø	Rik blandingsskog i lavlandet	
			Kystlynghei	Rik kulturlandskapssjø	Gammel barskog	
			Småbiotoper	Dam	Bekkekløft og bergvegg	
			Store gamle trær	Naturlig fisketomme innsjøer og tjern	Brannfelt	
			Parklandskap	Ikke-forsuret restområde	Kystgransskog	
			Erstatningsbiotoper		Kystfuruskog	
			Skrotemark			